

ВСТУП

Ці Вимоги розроблені відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього (доктор філософії) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», Правил прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна і розповсюджується на всі категорії вступників (громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства).

Вони призначені як для вступників до аспірантури зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»), так і для членів предметної комісії з цієї спеціальності, які здійснюють оцінювання дослідницьких пропозицій під час вступних іспитів. При обранні теми дослідницької пропозиції слід користуватися Для обґрунтування вибору теми дисертації слід користуватися паспортом та формулою спеціальності (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v31-0330-06#Text>):

I. Формула спеціальності:

Наукова спеціальність, яка досліджує рух фінансових ресурсів, формування та використання капіталу, доходів і грошових фондів, що опосередковують розподіл та перерозподіл вартості ВВП у суспільстві на макрорівні, грошова, фінансова і кредитна системи та їх інституційна інфраструктура, функціонування державних фінансів, фінансового і страхового ринків, фінансова внутрішня і зовнішня політика держави та її складові.

II. Напрями досліджень:

1. Попит та пропозиція грошей, механізми грошово-кредитного регулювання. Фіскальна і монетарна політика, їх координація; інфляція і стабілізація грошей.
2. Фінансова система, основні напрями її реструктуризації.
3. Фінансова політика держави та інструменти її реалізації.
4. Фінансове прогнозування, планування і регулювання.
5. Фінансове забезпечення галузей соціальної сфери.
6. Державне фінансове господарство. Державний бюджет, бюджетний устрій і бюджетна система, бюджетний процес. Бюджетна політика держави, бюджетний менеджмент.
7. Система доходів і видатків бюджету, їх оптимізація. Доходи і видатки бюджету як засіб реалізації соціально-економічної політики держави.
8. Бюджетний дефіцит і система дефіцитного фінансування.
9. Місцеві фінанси й місцеве оподаткування. Фіскальний (бюджетний) федералізм, міжбюджетні відносини. Система бюджетного і фінансового вирівнювання.
10. Державні та недержавні фонди цільового призначення.
11. Державний фінансовий контроль і аудит, фінансовий моніторинг.
12. Фінансова безпека держави, суб'єктів підприємництва та фінансових інститутів.
13. Теорія і практика оподаткування, форми та методи оподаткування, податкова система і податкова політика держави. Податковий менеджмент.
14. Податкове рахівництво, адміністрування податків і податковий контроль.
15. Державний кредит і державний борг, система управління внутрішнім і зовнішнім державним боргом.
16. Фінансовий ринок та його сегментація, інструменти та інфраструктура ринку цінних паперів. Порфельне інвестування. Держава на фінансовому ринку.
17. Фондовий ринок, фондова біржа і біржові операції.
18. Хеджування фінансових ризиків. Ринок похідних фінансових інструментів.

19. Ринок фінансових послуг.
20. Теоретичні й прагматичні проблеми розвитку страхування, його основні форми, види й галузі.
21. Перестраховання на внутрішньому та зовнішніх ринках.
22. Страхувальний менеджмент.
23. Страхувальний ринок, закономірності та перспективи його розвитку в Україні, страхові послуги й особливості їх реалізації.
24. Страхувальний маркетинг і напрями його активізації.
25. Формування та розміщення страхових резервів.
26. Забезпечення фінансової надійності страховиків.
27. Формування та функціонування ринку кредитних ресурсів, кредитна система.
28. Механізм функціонування банківської системи, організація й управління діяльності банків, маркетинг у банківських операціях.
29. Іпотечне кредитування, лізинг у банківській діяльності, інвестиційна діяльність банків.
30. Механізм банківського кредитування та його особливості в окремих галузях і сферах економіки.
31. Організація безготівкових і готівкових розрахунків.
32. Фінансовий менеджмент в банку.
33. Операції з іноземною валютою, валютне регулювання та платіжний баланс.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ПОРЯДКУ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

1.1. Презентація дослідницької пропозиції за тематикою передбачуваного керівника є одним із вступних випробувань при вступі на навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

1.2. Дослідницька пропозиція - це науковий текст, підготовлений вступником до аспірантури, виходячи із своїх наукових інтересів та уподобань, який має засвідчити достатній рівень початкової підготовки абітурієнта, його здатність до самостійного наукового дослідження, свідомий вибір його майбутнього напрямку, ознайомлення зі станом наукової розробки відповідної наукової проблеми у сучасній вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, розуміння прикладних аспектів обраної наукової проблематики, володіння мінімальними навичками складення наукових текстів, аналізу структури наукової проблеми, рівня її сучасної наукової розробки, змісту дискусійних питань, вміння визначати та аргументувати власну позицію, презентувати свої наукові погляди у публічному виступі за допомогою мультимедійного обладнання, відповідати на запитання щодо підготовленої презентації.

1.3. Обсяг дослідницької пропозиції - не більше 5 сторінок комп'ютерного тексту українською мовою, надрукованого шрифтом Times New Roman, розмір шрифту 14, текст має бути набраний через 1 інтервал на аркушах формату А4.

1.4. До дослідницької пропозиції додається презентація її основних положень, виконана українською мовою у редакторі Power Point, підготовлена для демонстрації на мультимедійному обладнанні. Окрім того, текст дослідницької пропозиції має бути роздрукований абітурієнтом у кількості примірників, достатній для ознайомлення членами предметної комісії під час доповіді дослідницької пропозиції на вступних випробуваннях.

Кожен примірник тексту має бути завчасно скріплений степлером або взятий у палітурку для зручності користування. Роздрукована презентація роздається абітурієнтом у день іспиту безпосередньо перед початком презентації дослідницької пропозиції. Кількість слайдів має бути достатньою для того, щоб розкрити зміст дослідницької пропозиції, але

одночасно не надмірною, щоб вступник мав вкластися у відведений для нього час. Рекомендована кількість слайдів - не більше 10-15.

Рекомендована структура мультимедійної презентації (послайдово):

- титульний слайд на якому позначаються тема, ПІБ вступника, відомості про передбачуваного наукового керівника (ПІБ, науковий ступінь, посада);
- актуальність та структура наукової проблеми, якою цікавиться вступник, досягнення науковців у розв'язанні проблеми і невирішені питання;
- вітчизняні автори, з науковими працями яких ознайомився вступник;
- зарубіжні автори, з науковими працями яких ознайомився вступник;
- питання, з яких ведуться дискусії у науковій літературі щодо обраної вступником проблеми дослідження;
- власна позиція вступника щодо окремих дискусійних питань;
- наявність прикладного аспекту у проблеми та розуміння вступником його суті;
- ілюстративний, фактичний матеріал та статистичні дані, які є дотичними до обраної проблеми, джерела їх пошуку та алгоритм використання;
- інші аспекти (за бажанням вступника).

1.5. Час для викладення змісту дослідницької пропозиції - до 15 хвилин. Вступник має продемонструвати вміння користуватись мультимедійним обладнанням для презентації своїх наукових ідей. Не рекомендується зачитувати текстову роздруковану версію дослідницької пропозиції, необхідно вміти своїми словами у доступній формі донести до предметної комісії власне бачення окремих аспектів дослідницької пропозиції.

1.6. Рекомендується завчасно з'явитись на кафедрі (аудиторію), де відбуватиметься презентація дослідницької пропозиції, щоб за допомогою співробітників кафедри апробувати електронну презентацію та пересвідчитись у її адекватному зображенні на екрані.

1.7. В ході представлення дослідницької пропозиції та після його завершення вступник має відповісти на запитання членів предметної комісії.

1.8. По завершенні представлення своїх дослідницьких пропозиції усіма вступниками вони покидають аудиторію та очікують запрошення на оголошення оцінок за презентацію після ухвалення відповідного рішення предметною комісією.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

2.1. Максимальна оцінка за презентацію дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника - 200 балів. Отримані бали перераховуються за ваговим коефіцієнтом 0,2 і після перерахунку включаються до загальної кількості балів, набраних абітурієнтом на вступних випробуваннях до аспірантури.

2.2. Загальна оцінка за презентацію дослідницької пропозиції оголошується негайно після ухвалення рішення предметною комісією у присутності усіх абітурієнтів.

2.3. Оскарження оцінки за презентацію дослідницької пропозиції здійснюється у загальному апеляційному порядку.

2.4. Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо загальна оцінка за презентацію дослідницьких пропозицій складає не менше 100 балів.

3. ПОРЯДОК ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

3.1. Шкала оцінювання

Оцінювання дослідницької пропозиції здійснюється за чотирирівневою шкалою, відповідно до загального підходу університету:

Сума балів за дослідницьку пропозицію	Екзаменаційна оцінка
180 - 200	відмінно
140 - 179	добре
100 - 139	задовільно
1 - 99	незадовільно

3.2. Схеми нарахування балів

Бали нараховуються за 10 критеріями оцінювання, що наведені нижче у таблиці:

№ з/п	Критерій оцінювання	Макс. кільк. балів
1.	Знання вітчизняної наукової літератури за проблематикою дослідження	20
2.	Знання зарубіжної наукової літератури за проблематикою дослідження	20
3.	Знання наукових здобутків майбутнього наукового керівника	20
4.	Володіння науковою термінологією	20
5.	Аналіз невирішених та/або дискусійних теоретичних питань та постановка наукового завдання	20
6.	Розуміння прикладних аспектів обраної проблематики	20
7.	Навички публічного виступу, дискусії та аргументації власної позиції	20
8.	Уміння підбирати ілюстративний матеріал та статистичні дані	20
9.	Навички презентації власних наукових ідей	20
10.	Відповіді на запитання	20
	Разом	200

3.3. Принципи нарахування балів

Принципи нарахування балів наведені у таблиці нижче:

Кількість балів	Критерії оцінювання
20	Вступник демонструє вільне та глибоке володіння матеріалом, розуміння проблеми, високу культуру мислення й мовлення, знання наукової термінології, уміле володіння навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, критичного ставлення до відомих наукових підходів, знання сучасних наукових джерел, вміння структурувати наукову проблему, виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція ретельно

Кількість балів	Критерії оцінювання
	пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у повній взаємній відповідності. На усі запитання надано вичерпні та аргументовані відповіді.
18	Вступник демонструє вільне володіння матеріалом та глибоке розуміння питання, високу культуру мислення й мовлення, знання наукової термінології, уміле володіння навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, критичного ставлення до відомих наукових підходів, знання сучасних наукових джерел, вміння структурувати наукову проблему, виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція ретельно пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у повній взаємній відповідності. Не на усі запитання надано вичерпні та аргументовані відповіді.
16	Вступник демонструє розуміння базових аспектів питання, володіння базовим матеріалом, прийнятну культуру мислення й мовлення, знання наукової термінології, володіння певними навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, навички критичного ставлення до відомих наукових підходів, недостатнє знання зарубіжних наукових джерел, вміння структурувати наукову проблему, виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція ретельно пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у достатній взаємній відповідності. На значну частину запитань не надано вичерпні та аргументовані відповіді.
14	Вступник демонструє задовільне розуміння питання, володіння матеріалом, прийнятну культуру мислення й мовлення, знання наукової термінології, задовільне володіння навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, некритичне ставлення до відомих наукових підходів, слабе знання сучасних наукових джерел, слабкі навички структурування наукової проблеми, невміння виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція недостатньо пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у недостатній взаємній невідповідності. На більшу частину запитань не надано належних відповідей.
12	Вступник демонструє неглибоке розуміння питання, слабе володіння матеріалом, недостатню культуру мислення й мовлення, поверхневе знання наукової термінології, недостатнє володіння навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, невміння критично проаналізувати відомі наукові підходи, слабе знання сучасних наукових джерел, невміння структурувати наукову проблему, виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція слабо пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у слабкій взаємній відповідності. Майже на усі запитання не надано відповідей.
10	Вступник демонструє поверхневе розуміння питання, володіння матеріалом, нерозвинену культуру мислення й мовлення, погане знання

Кількість балів	Критерії оцінювання
	наукової термінології, неглибоке володіння навичками пошуку, добору та подання ілюстративного та фактичного матеріалу, статистичних даних, некритичне ставлення до відомих наукових підходів, незнання сучасних наукових джерел, невміння структурувати наукову проблему, виявляти невирішені частини загальної проблеми та пропонувати перспективні напрями і методи її вирішення. Пропозиція не пропрацьована, мовна та презентаційна складові перебувають у майже повній взаємній невідповідності. Не надано відповідей на запитання.
0-8	Вступник не уміє застосовувати знання при виконанні завдання, не демонструє володіння методами дослідження, необхідними для виконання завдання. Не вирішив завдання взагалі або допустив критичні помилки. Не вміє структурувати проблему. Не вміє підібрати адекватний ілюстративний матеріал та/або належні статистичні дані. Не знає наукових джерел з обраної проблематики. Відсутній зв'язок між мовною та презентаційною складовими представлення дослідницької пропозиції. Не надано відповідей на жодне запитання.

Голова предметної комісії

Ольга ГЛУЩЕНКО

Затверджено на засіданні приймальної комісії (протокол № 3 від 03 квітня 2023 р.)

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Сергій ЄЛЬЦОВ